

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTY SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai uton vagy Budapesten házhoz hordatva

Évnyegyedre (ápril, maj, juni) 1 ft. 50 kr.
Három évenyegyedre (ápril—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A szép feleség.

(Beszély.)

(Folytatás.)

Gárday Kálmán, mint korunkban a legtöbb fiatal ember, csak amúgy könnyedén s felületesen gondolkodik a házasság felől. Ő, mint mondá, valóban nem kívánt egyebet pillanatnyi szeszélyében, minthogy felesége igen szép legyen s szeresse is őt. Mások, a szépség helyett többnyire a gazdagságot szokták kikötni, — s ez volt mindössze is e részben a különbség hősünk és kortársai között; — s igazságuk, valószínűleg az utóbbiaknak vala.

A szépséget végre megszokja az ember, — még a gazdagság teménytelen változatosságának alapja, s ha már valaki elég könnyelmű, vagy elég számító, élte egyik legkomolyabb lépésére nézve egészen a jó szerencse- s véletlenre hagyni magát, mindenesetre józanabb, ha nem szeretetreméltóbb is, kit gazdagság, mint kit külső kellemek csábítanak Hymen oltárához.

Bár a boldogság, — mint egy remekirónk mondja — örök távolban ragyog felettünk, — mi mélyebb s örökebb igazság, minthogy ki ez élet bajait megkísérté, kétségbe vonni merhetné, — mégis, mit hír — dicsőség — magas állás — s a világ minden kincse meg nem adhatnak, feltalálhatjuk néha a boldogságot, a legigénytelenebb hajlékban is, ha nem pusztá ábrándokba, de az élet szép, munkás prosájában keressük.

Mert mi okozza a legtöbb esetben, hogy az ember e földön boldog nem lehet, ha nem az a sok akadály és gát, melylyel céljainak kivitelénél minden lépten — nyomon találkoznia kell? Az erősnél mindig találkozik egy még erősebb, — sorsunk : küzdeni e világon, s ha más nem akadna, kivel e tagedző műtében gyakorolhatnók magunkat : im, első áll . . . kérlelhetlen, vas kezekkel a sors, s összetépi, szétszakgatja mit az emberi nagyság, egy élet kitartó fáradsalmival, s a szeretet oly szépen s ezer gyöngéd lánczsal csatolt gyakor össze.

De van azért hely mégis, hol a fáradt vándor kikapihenheti keserveit, hol az élet viszontagságos bajai után, a nyugalmat és elégtültséget még a férfiú is feltalálhatja, mit a dicsőség legmagasabb polczán soha még ember nem élvezett talán, s e hely : a családi kör. Mert általában véve, az asszonyok sokkal inkább meg vannak áldva boldogságképességgel, hiszen életök czélja csak egy : a szeretet; s ezt feltalálhatják egy kis böleső mellett.

Hogy azonban akár a férfiú feltalálhassa a nyugalmat, — mi Petöfi szerint, fele a boldogságnak, — akár az asszony a boldogítva boldogulást, — mi az írás szavai szerint, legmagasabb feladata e földön, szükség, hogy egyik a házassulásra, másik a férjhez menetelre, ne Gárday s legtöbb kortársa s társnői módjára gondoljon, hanem lelkiismeretével komolyan számot vetve s magasabb szempontból indulva ki.

A házasság Isten rendelése, mint mondani szokták, s kiket a sors egymásnak szánt, felfogják egymást találni a világ egyik részétől a másikon is.

Igen szép, és böles példabeszédek ezek, miken azonban megnyugodni sem mindig lehet, — bár elég jó kibúvó ajtócskáját képezik minden rossz házasságnak. — — Mintha a jó Isten nem azért áldott volna meg bennünket észszel és szívvel, hogy önfelelősségünkre is maradjon valami, hogy legyen a világon erény és bűn, s ne csak az éj és nap álljanak ellentétben egymással s mégis egy célra működve — hanem az emberek tettei is

Gárday Kálmán, gazdag emberek módjára, — kik sokkal könnyebben szokták venni az életet, mint kevésbé szerencsés társaik, Gárday Kálmán csak egy szeszélyét akarta betölteni házassága által, — s talán, miután családéletet nem ismert, talán mivel anyja saját életével váltotta meg gyermeke életét, s az

anyátlan kised pár év mulva apját is elveszté, talán a családeletről kiszakított, dúsgazdag örökös, ki számító rokonok, s lelkiismeretlen nevelők által vezetettek, talán környezetétől mindenért, még hibáiért is magasztalt hősünk, kevésbé kárhóztatható mint azok, kik számítás vagy könnyelműségből követik el életük e fontos lépését.

Arról, hogy oly asszonyok is léteznek, kik nem ragyogni kívánnak e világban, hanem mint a munkás méh, mézzel a köpüt, szeretettel színig betölteni a kis kört, melyre hatásuk kiterjed, — arról Kálmánnak fogalma sem volt, — hisz anyját nem ismerte . . . De annál inkább találkozik bájos úrhölgyekkel, kik tremben sétálva — ha már egyáltalában törték, legfeljebb azon törhették szépen fölékesített fejcskéiket, hogy miféle új és feltűnő öltözéket találjanak föl, mely által társnőiket elhomályosíthatnák, — találkozott művésznőkkel, kik a világ tapsai, koszorúi s néha kincsei után epednek, nőkkel, kik rendeltetésök köréből kilépve, a dicsőség utja felé indulának, kicsinylőleg taszítva magoktól mindent, mit betölteni hivatásuk volna, s végre sem itt sem ott nem találva nyughelyet és otthont, mint a kitépett bakanykóró melyet a szél hajt, csak önboldogtalanságukra s mások terhére, bolyganak a világon . . . De asszonyt és anyát, kinek közelében a férfiu jobbnak és nemesebb-

nek érzi magát s édes megnyugvást élvez, — kinek áldó jelenléte, mint a meleg verőfény, keresztül hat a házitűzhely minden rétegén : ily asszonyt és anyát soha nem ismert.

Inkább sajnálni, mint kárhóztatni lehet tehát szegényt, — s midőn eltökéltem jelen kis történetem elbeszélését megkísérteni, mely mondaként hangzik egy kis falu előítéletes népének ajkain, részvétellel vettem föl a tollat azon gondolatnál : hogy oly sok valódi vész- küzdés- és fájdalomnak kitéve hány nemesebb erő és tehetség semmisül meg gyakran csupán a miatt is : hogy első ifjúságának nincs egyetlen benyomása mely a jövő íránt megtarthatná a szívnek hitét és bizalmát, mely a világ élvei s keserveiben kifáradt kebelnek a nyugalmat legalább, megadná . . .

Csak az, kinek élete nem folyt mindennapi, nyájas viszonyok közt, csak az méltányolhatja teljes nagyságában a családelet szent hatásait, s csak az tudhatja igazán, mi szánakozásraméltó a legtöbb esetben, ki nem szülői áldó karok közül lép a világ balga szinpadára, s így pihenésül nem is vágyhatik vissza a helyre, melyet nem ismert, oda, hol bölcséjét a szerttet ringatta : a csendes családi körbe, — de melyet szívének szerelme alkotott.

Vachott Sándorné.

(Folytatása következik.)

A g ó l y a.

Sokféle a madár s egyik ezt, másik azt
Leginkább kedveli,
Ezt ékesszólása, amazt pedig tarka
Tolla kedvelteti.
Kit én választottam, a dal mesterséghez
Nem ért az a madár,
S egyszerű, mint magam, — félig feketében
Félig fehérben jár.

Nekem valamennyi között legkedvesebb
Madaram a gólya,
Édes szülőföldem. a drága, szép alföld
Hűséges lakója.
Tán azért szeretem annyira, mert vele
Együtt növekedtem;
Még mikor bölcsőmben sirtam, ő már akkor
Kerepölt fölöttem.

Vele töltöttem a gyermekestendőket.
Kom ly fiu valék.
Míg társaim a hazatérő tehencsordát
Estenkint kergeték :
Én udvarunkon, a nádkup oldalánál
Huztam meg magamat;
S némán szemlélttem a szárnyukat próbáló
Kis gólyafákat.

És elgondolkodtam, Jól tudom, az gyakran
Fordult meg fejembe
Miert, hogy az ember nincs úgy mint a madár
Szárnyakkal teremtve.
Csak a messzeséget járhatni meg lábbal
S nem a magasságot;
Mit ér nekem, mit a messzeség, mikor én
A magasba vágyok!

Fölfelé vágytam én. Ah, úgy irigyeltem,
Sorsáért a napot.
A föld fejére ő tesz világosságból
Szótt aranykalapot.
De fájt, hogy estenkint megszúrják, — mert hiszen
Foly kebléből a vér :
Gondolám, hát így van, hát a ki világit
Ilyen jutalmat nyér?!

Kívánt időszak az ősz a gyermekeknek,
Mint anya jön elé
A ki fiainak számára kosarát
Gyümölcsessel terhelé :
Én ellenségemül néztem az ősz, s szólék
Ha gyümölcsöt hozott,
Tartsd meg ajándékom, ha kedves madaram
A gólyát elesalod.

Szomorodott szívvél láttam gyülekezni
Midőn távoznak;
Mikint most, eltűnő ifjuságom után
Ugy néztem utánok.
S milyen bús látvány volt a házak tetején
A sok üres főszek
Szellő lehel reám, sejtés halk szellője
Hogy jövőmbe nézek.

Mikor tél multával, fehér hó-subályát
A föld levetette :
S virággal zsinorzott, sötétzöld dolmányát
Ölté-fel helyette :
Akkor az én lelkem is felöltözék uj
Ünnepi ruhába,
S gólyavárni néha elballagtam egész
A szomszéd határba.

Később, hogy a szikra lángra lobbant, a hogy
Ifju lett a gyermek,
Talpam alatt égett a föld, neki esem
És paripán termek;
S megeresztett kantárszárral vágaték-ki
A puszták terére
Még a szél is ugyan neki gyürkőzött hogy
Lovamat elérje.

Szeretem a pusztát, ott érzem magamat
Igazán szabadnak;
Szemeim ott járnak, a hol nekik tetszik
Nem korlátoztatnak.
Nem állnak körülöm mogorva sziklák, mint
Fenyegető rémek,
A csörgő patakot hányva, vetve : mintha
Lánczot csörgetnének.

És ne mondja senki, hogy a pusztá nem szép;
Vannak szépségei :
De azokat, mint a szemérmes lány arczát
Sűrű fátyol fedi.
Jó ismerősei, barátai előtt
Leteszi fátyolát,
S rajta vesz merően a megbüvölt szem, mert
Tündérkisasszonyt lát.

Szeretem a pusztát, be- bekalandoztam
Tüzes paripámon,
S midőn már ott jártam, a hol fizetésért
Sincs emberi lábnyom :
Lovamról leszálltam, gyepre heveredtem.
Egy futó pillanat . . .
A tó mellett, — s benne kit látok meg
Gólya barátomat.

Oda is elkisért, együtt ábrándoztunk
A pusztá legmlyén,
Ő a viz fenekét; én a délibábot
Hosszasan szemlélvén.
Igy töltöttem vele gyermekségemet és
Ifjuságom javát :
Azért kedvelem, bár se tolla nem ragyog
Se szép hangot nem ad.

Mostan is kedvelem és úgy tekintem én
A gólyamadarat,
Mint egyetlen valót, mely egy átálmadott
Szebb korból fenmaradt.
Megerkezésedet még mostan is minden
Eszteendőben várom :
S kívánok szerencsés utat, ha távozol
Legrégibb barátom!

Petőfi.

Képek a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

HUSZONKETTEDIK LEVÉL.

Az estharang megkondukt a közel helységben, s a jámbor nép, meglátogatva szántóföldeit, a várható áldás reménye által felvidulva, nyájasan köszöntött bennünket tiszta vasárnapi öltönyében oly tiszteletteljesen haladva el kocsink mellett, hogy Ida így szólt : „Nemde, Selma néni, ezen jó emberek szeretnek bennünket? Hisz én is szeretem valamennyit, s többé soha sem fogok félni tőlök, ha pizkosak lesznek sem. De vasárnap mégis csak jobban szeretem, mint hétköznapon.”

Az értelmes Loránt azonnal elkezdé magyarázni kis nővérenek, miért nem lehet a nép hétköznap is tiszta, s miért nem szabad a földmivelőktől általában oly nagy tisztaságot követelni, mint magunktól, kik finomabb életmódot folytatunk. Örvendtem a gyermekek sajtászerű tájékozásán, és nem segíték legkisebbet sem, mert mindig nevelési hibának tartám, azon apró észrevételek — s ismereteket, miket a

gyermekök önmaguktól nyernek, megbélyegezni s valamivé formálni akarni. Nézetem szerint, hol csak lehet, meg kell hagyni nekik azon öntudatot : hogy az igazat és szépet önmagukból meriték. Csak midőn hamisan ítélnék, szabad őket útba igazítani, de akkor is czélszerűen, óvatosan kimélni lelkök sajtáságát.

Alig haladtunk félóránnyira, midőn egy helységbe értünk, melyben épen bucsú tartaték; a nép tánczolt, s pedig ugyancsak tüzesen. S a borzasztó zene mellett az ittas tánczosok és borozók lármája oly rémitő hangzatban egyesült, minőt mi legalább, a szelid vidékü falucskában, épen nem vártunk. S ez csaknem egészen kitörlé Idánál a kedves benyomást, melyet az előbbi helység népe tőn reá. A kis leány, ki az örömöt ily alakban még nem ismeré, komolyan azt képzelte, hogy ez emberek haragszanak egymásra, s egymást bántani akarják. El kezdett keservesen sírni. Én azonnal ölembe vettem, és simogatni, csókolni kezdém őt, bár nem szóltam semmit, mert ily mérté-

kü szorongás és félelemre nézve, az okoskodás minden szava csak kárba vész, Lorant azonban nyájasan hozzá fordult, s mindenkép megakart nyugtatni kis nővérét: Ne félj Idám, hisz ez emberek nem bántanak sem bennünket sem egymást, csak mulatnak szegények. Ida alig látszék oda figyelni, s hevesen zokogott. Magához szoritám tehát még inkább, s fátyolomat rá borítám, hogy elaludjék; kívánatom hasztalan volt.

Midőn a helységet elhagytuk, s a lárma hangjai lassankint elenyésztek, a kis leány ismét megnyugodott: ,O Selma néni, én ezentul minden földmívelőt arra fogok kérni, hogy csak ne mulasson, mert nagyon fertelmesen tudnak mulatni. Mindnyájunknak nevetni kellett, de Ida egészen komoly maradt. S mennyire igazsága volt szegénykének! Ó miként is lehet az öröm ily állati alakban oly visszataszító! Attól tartok hogy jövőben egy krajczár borralvót sem ad Ida a munkásoknak, miután most már tudja, hogy az efféle vidámság az italtól származik; mivel kérdéseire a dolognak csak ez egy megfejtését adhattuk.

Lorant is oda figyelt, midőn Idával beszélgeték, e pár percig gondolkozni látszott.

„Érdemel-e büntetést az ittas ember, ha valami szerencsétlenséget okoz? — Kérdé azután P.-hez fordulva, ki viszont, új kérdéssel válaszolt: ,Ha öt-hat éves gyermek, kit felügyelet nélkül hagytak szobába, az égő gyertyát a függönyhöz, vagy egyéb könnyen fellobbanó tárgyhoz vinné, s ezáltal felgyújtaná a házat, vajjon a gyermek, ha lehetséges volna megmenteni őt, érdemel-e még különös büntetést? — ,Nem. Mondá Lorant. ,És miért nem, kedvesem? Kérdé P. ,Mert az oly kis gyermek, nem tudja még mit mivel. ,Ha tehát egy ittas ember égő pipájával felgyújtaná az egész korcsmát, s te volnál a bíró, vajjon mire ítélnéd ez embert? Kérdé ismét P. A gyermek gondolkozék pár pillanatig, s azután így szólt: ,Bezáratnám. ,De miért büntetnéd őt? hiszen ez épen oly kevéssé tudta mit tesz, mint a gyermek; mert egy egészen ittas ember tökéletesen olyan, mintha kiskoru volna, miután a nagykoruság épen az ész szabad és józan használatában áll. ,Igen, de ő maga volt oka hogy nem tudta mit mivel. Viszonzá a gyermek. ,Hogyan? Kérdé nevelője. ,Nem volt többé gyermek, s így tudhatta, mi szokott az ivás következménye lenni. Ugy van Lorant. Ki maga fosztja meg magát eszitől, azt nem lehet büne s a büntetés alól fölmenteni, azért, mit ez örült állapotában mivel, bár úgy büntetni még sem lehet, mintha tettét teljes öntudattal vitte volna véghez.

Midőn különböző beszélgetés között, mintegy félóránnyira haladtunk, kocsinkhoz egy kiszolgált katonasántított fa lábán: ,Könyörületből, segítsek a szegényt, kinek jobb lábát csatán lötték el.

Ida nehezen látott még csonkított embert. Össze-

rúzkodék, s mégis kíváncsian nézet felé, ismételve. Selma néni, adj nekem kérlek egy kis kenyeret, kosarunkból. Adtam neki, s még hozzá nehány garast is. ,Itt van, szegény ember — mondá a kis leány, oda nyújtva adományát — szeretném, ha jó lábat is adhatnék neked, mert ezen ugyan nehéz lehet járnod. Ó kisasszonykám, viszonzá amaz elmosolyodva, tudok én rajta tánczolni is, ha kell. Szavait ejtvén, elkezdett a kis lány előtt ugrándozni. ,Hova indultál, te szegény vig ember? Kérdé ismét Ida. — L.-be kisasszonykám. Erre a gyermek elkezdé szemeivel méregetni a kocsit, vajjon nem találna-e számára egy kis helyet. Miután látta, hogy ez nem menne, így szólt hozzám fordulva: ,Engedd meg jó Selma néni, hogy én és Lorant gyalogolhassunk, s menjen helyettünk ez a szegény sánta ember kocsin. A vén katona szemeibe könyek toltak. ,Nem, kis kisasszony, én nem megyek kocsin; de a jó Istent naponként kérni fogom, hogy tartsa meg önt, nevelje föl egészségben, s áldja meg oly szépséggel, minő az égi angyaloké. — ,Jer minden reggel hozzánk, majd ha L.-ben honn leszünk s te is oda érsz — szólt Ida — ott adok naponként egy kis kenyeret, s ha Selma néni pénzzel megajándékoz, azt is neked adom, csak hogy nem lesz szabad rajta oly csúf italt vened, mitől az emberek elvesztik eszöket. A vén katona nagy szemekkel bámult a gyermekre, s magában valmit mormogott, mit nem érték. Azután elhalmozott bennünket halája s köszönete szavaival; én megerősítvén Ida ígérését, tudattam vele, hol van házuk. S most, hintónk tovább robogott.

S a vén katona valóban fölkeresett bennünket s Ida Péterjének hivatik, — mivel Péter a neve. Mindjárt első reggelijétől félre tette a kis leány a kenyeret számára. Én megengedtem a dolgot, s ő, bár nagyon éhen lehetett, szépen kitartá tiz óráig, akkor következett második reggelije; — csak egyegy kis sohajtást hallék néha.

Tovább utazva, megkérde Ida: ki lötte le a szegény katona lábát? Ismétlém tehát előtte, hogy háborúban lötték le. S most a háboru felől kellett neki valamit mesélnem, mit azonban nem igen fogott fel; végre egyszerre csak így szólt: Ó, most már tudom hogy törtéhetnek ily dolgok! azok, kik egymást agyon lödösik s elnyomorítják, bizonyosan mind valamennyien csupa ittasok. ,Bizonyosan ittasok gyermekem — Mondá P. ha nem is a bortól. Mondtam azután Idának, hogy ő efféle dolgokat még nem érthet meg, s hogy egykor eljő azon idő is, melyben az emberek nem fognak egymással ellenségkép szemben állani.

Egészen kimerülve s fáradtan álltunk meg estve házuk előtt hol elfogadásunkra minden készen vala. Mondhatlan megható volt Ida találkozására az előre L.-be küldött Gertruddal, ki bennünket szive benső ragaszkodásával, üdvözölt. Matild, mind ezekben, kevés részt vőn. Lefektettem a gyermekeket, s midőn

Ida fennhangon így imádkozék : „Adj, szerencsés jó éjszakát apámnak, mamámnak és Lorántnak, — jól hallám, midőn saját benső ösztönére hozzá tevő azt is : s a jó Selma néninek és P.-nek, s a szegény sánta Péternek is adj jó éjszakát Atyám, te, ki mindentudó

vagy!“ Mert tiéd az ország a hatalom és a dicsőség, tevém hozzá én szívem belsejéből folytatva Ida imádságát, s megcsókolva őt, vettem a gyertyát s távoztam, hogy elrendezhessek egyet-mást a következő napra. Isten veled édes Emmám!

Róka mester lyánykérése.

Mese, Bulwer E. L. után

Köztudomásu dolog, hogy azon időben melyről beszélek semmi ellenségeskedés nem uralkodott még a különböző állatfajok között. Örömmel társalgott még akkor egymással a kutya és a nyúl, s mindenki tudja, hogy a farkas, nem ismerve akkor még az ürügyomb kellemeit, különös gyöngédséget érzett a kis bárány iránt. Azon boldog időben tehát egy igen tekintélyes és nagy nemzetségből származott macska párnak volt egy gyönyörű kis leánya, melynél soha senki szeretetreméltóbb cziczát nem látott; alig nőtt fel már is mindenki a vidék első szépségének tartotta. Leirjam-e szépségeit? Oly fényes volt szőre mint tükör, lábacskái oly lágyak mint a selyem, bajusza araszos szép s egyenesre vágott, s szemeiben annyi szelidség uralgott, hogy macska létére bámultanak rajta; s ha már az öregek életében is több kérével dicsekedhetett cziczuskánk, épen nem csodálhatjátok, hogy midőn harmadfél éves korába írtaságra, s nemzetsége minden vagyonának birtokába jutott, kéréinek csak szaporodását kellett tapasztalnia. Egy szóval ő volt a vidék leggazdagabb lyánya. Többi kéréit mellőzve csupán azokról fogok beszélni, kiknek sikerre legtöbb kilátásuk volt, a kutyáról és rókárol.

A kutya csinos, talpig becsületes, melegérezelmű legény volt. „Részemről nem csudálom — így beszélgett magában, — hogy kondor néném a medvét, s bundás hugom a farkast, daczára annak, hogy ezek állásuk- és nemzetségükre oly büszkék valának kikoszoruzta; mert a medve mindig oly komor, a farkas mindig oly dühös; — némi érzellemmel bíró macska mindkettővel siralmas életet élt volna. Én azonban ha csak erővel nem mérgesitnek mindig vig vagyok, semmi más hibám nincs mint, hogy elfut a méreg ha évésemben háborgatnak; aztán fiatal is vagyok, alakom deli, szeretem a játékot és mulatságot s oly jó házasember leszek, minőt egy macska, ha szerencseburokban született is, csak kívánhat; — de ha visszautasít sem állok boszút rajta, s nem fogok annyira beleszeretni, hogy elfeledném, miszerint több czicza is lehet még a világon.“

Ezzel szépen megcsóválta a farkát, s imádottságához indult.

Szegény kopó azt gondolta, hogy senki sem hall-

ja magánbeszédét, azonban fortélyos, csalfa vetélytársa a róka árnyék gyanánt követve lépteit, kihallgatta őt, s kárörvendő vigyorgással így gondolkodott magában :

„Meglássuk majd, hogy ki a legény a csárdában; tudd — meg, hogy róka te vetélytársad!“

Tudjátok, hogy a róka csalfaság nélkül semmit sem szokott tenni, s mivel vállalkozásaiban ez okból sokszor aratott sikert egy perczig sem késelkedett benne, hogy kiveti a kutyát a nyeregből. Jól tudta róka koma azt is, hogy szerelemben legjobb elsőnek lenni s így feltette magában, hogy megelőzendő az ebet udvarlásával; ez azonban nem volt könnyű dolog mert azt is igen jól érezte magában hogy habár rövid tért sebesebben megfut is a kutyánál, a kitalálásban nem mérkőzhetik vele. „De se baj kiáltott fel a róka, ezeknek a jószívű teremteseknek kevés eszük szokott lenni, tudom már, hogy keritem kelepezébe.

S ezzel egy keresztuton elébe vágatott a kutyának elveté magát egy lyuk mellé s keservesen orditozni kezdett.

Kopó barátunk megijedt, midőn a lármát meghallá, s így gondolkodott magában : „szegény róka, talán törbe esett s belekeverte magát: az ily ármányos legények, mindig szerencsétlenek; hála legyen az égnek én ravaszágokban soha sem töröm fejem;“ s jóhiszeműségében nagy sietve a rókánál temett, hogy segítsen baján.

„Mit csináljak, mit csináljak! — esengett a róka — kis testvérem ezen lyukba esett, s nem tudom kihúzni; megfulad benne“ és még keservebben ordított, mint előbb.

„Kedves róka pajtás — kérde becsületes képével a kutya — miért nem bújssz hát testvéred kiszabadítására a lyukba?“

„Hisz azt akartam épen — válaszolt ravaszul a róka — s erőlködésben kificzamodott keresztcsontom, nem tudok megmozdulni sem. Mit csináljak, édes barátom, ha kis testvérem megfulad?“

„No, ne félj semmit koma, — válaszolt lovagiasan a kutya — megmentem én!“ s ezzel nagy nehezen bemászott a szűk rókalyukba.

Alig bukott el a kutya, s a róka egy nagy követ hengerített a lyuk elé s oly erősen neki veté magát,

hogy a szegény kutya, nem tudván a szűk lyukban sem megfordulni, sem első lábaival kaparni, szomorú fogságba került.

„Haha — kaczagott fel a róka — mulasd csak ott lenn magadat kis testvéremmel, addig én majd megvizsem tiszteledet a macska kisasszonynak.“

Ezzel könnyű léptekkel megindult a róka csep-
pet sem tűnődve a szegény kutya sorsával; mielőtt

még a szép ciczuska lakához ért volna, elhatározá, előbb egy öreg, a vidék minden ujságaiban bővelkedő barátját meglátogatni, ki egy aggfán lakott, a tarka szarka néni t. i. s így gondolkodott magában „jó lesz ettől előre megtudnom leendő mátkám gyön-
geségeit; jó az, ha az ember előre tudja magát mihez tartani!“

(Folytatása következik.)

Az emberiség műveltségének fejlődése.

Kiszámíthatlan messzeségben fekszik mögöttünk az emberiség kiindulási pontja és hasonlóul felismer-
hetlen előttünk pályafutásunk egykori végcélja. A fejl-
lődésnek minő magosságát érheti vagy fogja egykor
elérni fajunk? fel fogja-e azt tarthatni, ha egykor
eléri, vagy talán ismét visszaesik eredeti állapotára,
míg a lakatlanná lett földtekén minden nyomunk ele-
nyészik? nem tudjuk; de még ezen utolsó esetben is
kell létezni az emberiség egy legmagasabb kifejlési
aranykorának, s azon öntudat, hogy ezen kor nem
mögöttünk, hanem előttünk van, s hogy kifejlődésünk
tartalmas terjedésében feltartóztatlanul közelg a
cél felé, magasztosan emeli lelkeinket; s a jelen kor
sok árnyoldala között is, oly sok nagyszerűt és remény-
re jogosítót látva, be kell vallanunk, hogy mégis
csak érdemes volt e korban születnünk.

Mert bármennyire meghaladja is számos állat-
nak érzék és idegereje a gyöngé emberét: mennyi
eszközt talált fel mégis szellemének ereje által, léte-
lének biztosítására, szépítésére, nemesítésére, a ter-
mészeti erők meghódítására, alkalmazására, felhasz-
nálására. A hatalmas cet, a gyors delfin átúszszák
ugyan az Oceánt: de az embert nem köti sós, vagy
édes víz, folyam vagy tenger, s messze maga után
hagyva minden állatot, egykori kísérőit, egyik póltól
a másikig hajózik; nem fekszik természetünk képes-
ségében a víz alatti tartózkodás: de a bűvárharangok
rég megnyiták az ember ismeretszomjának a tenger
fenekét; mily gyöngé az ember alkotása azon erőhöz
képest melyet az elefánt orrmányában bámulunk: s
mégis hová törpül-el a legerősebb állat képessége is,
emelő gépeink hatalma előtt; a hódnak éles foga
megőröl egyes fatörzsöket: de fejszénk és fűrészünk
a leghatalmasabb őserdőt is kiirtja, és sem a férgék

ormánya, sem a madarakorra nem hathat oly mélyen
a fák belsejébe, mint furónk, mely még a követ és
érczet is keresztül hatolja; szemünk képessége mesz-
sze elmaradt a sólyom vagy kondoré mögött: de lát-
csóval felfegyverkezve felismerjük a világok csodáit;
s nagyító üvegen át a parányiságot észleljük; mi az
ember hangja a puszták királyához képest: s szó-
csöve, gőzsjipja, vagy ágyuinak menydörgése által
mennyivel hatalmasabban érvényesíti szavát; már
évezredek előtt kényszeríté fajunk szolgálattételre a
vadlovat, az erős elefantot: ma vaslovat teremtett
magának, tűz- és vízzel abrakolja azt, s százsoros erő-
vel, vihargyorsasággal, száguld rajta országokból
országokba; ugyanezen hatalmas természeti erők
viszik őt úszóházakban és várakban a világ leg-
távolabb sarkáig; ugyanazok dolgoznak számára,
mint az ősrégék óriásai hatalmas gyárakban, viasz-
hajlékonyra olvasztják a legkeményebb érczet, s vas-
kezekkel a finomságnak és pontosságnak oly csodáit
mivelik, melyekre, az emberi kéz bármennyire töké-
letes is, képtelen lett volna; magasabban felszáll lég-
hajóban az ember a legmerészebb sasnál; s a legbor-
zasztóbb mélységekre elhat földfurója és mérónja
által; nemcsak vezetőt ad a mennykönek, hogy lakása
mellét kártalanul enyészék el: de felhasználja
szolgálatjára a villám titokteljes lényét magát is, s
majd gondolatgyorsasággal szállítja általa izeneteit
országokból országokba; majd a műhelyek csendébe
bezárva, általa újoniszületett érczetek mesterséges
alakulásokra kényszeríti; az ember szolgálattételre
kényszeríté a nap sugarát fényrajzára, s oly gyor-
sasággal végezteti vele munkáját, minőre emberi kéz
képtelen lett volna.

(Folytatása következik.)

Női ismerettár.

Gyöngyosorok.

B. Eötvös József összes szépirodalmi műveiből,

fűzte Vachott Sándorné.

Ily czím alatt hagyta el a sajtót néhány hét előtt egy kötet, melynek legméltóbb czíme „könyvek-könyve“ lett volna. Nem szorult arra e gyűjtemény, hogy a közönség figyelmébe ajánljuk. B. Eötvös József neve nagyobb világot vet annak czimlapjára, minthogy ne igyekeznek azt minden valódi honfi s lelkes honleány megszerezni.

Mindaz, mi az emberi szívet emelni, nemesíteni és dobogtatni képes; mi a feltörekvő ifjat megszilárdítja a jóban, s nagyságra vezetheti; mi az asszonyt és anyát hibébbé, nemesebbé teszi; s a nép szívében bizalmat gerjeszt vezetői iránt; mindaz, mi a szeretetben, a szeretet által megerősíteni tanít s Istent imádni s megérdemelni ösztönöz, hogy nekünk, hogy e hazának B. Eötvös Józsefet adta: feltalálható ezen könyvek könyvében.

Mintha magából a haza nagy szívéből olvasnánk, szinte halljuk az érzelem dobbanásait, oly sajtószzerű erő, varázs és melegség ömlik el ez igaz gyöngyök minden során. S az, ki áthatva, csaknem gyönyörításon tanulta át a könyvet s zárta be utolsó lapját e pillanatban, sietve küldi szét érzelmeit hazaszere, hogy ne késsenek honfitársai e gyűjtemény megszerzése által a legnagyobb gyönyörben részesülni, melyet csak érezhet hazát-, népet- és embert szerető mivelte kebel. Ne késsenek ború és derűben biztos irányadóul tanulmányozni át e könyvet; hisz a külföldön egy világirodalmat kutatnak fel, s rabolnak ki ily gyűjteményért, mi egy írónk után bírjuk a kincset, — igyekezzünk azt felhasználni, és terjeszteni. **D.**

— A budai népszínház f. hó 15-ikén diszes ünnepélyvel megnyílt. A színház igen szép styben s igen jó beosztással van építve. Kényelmes, világos, s mi földolog: nem meleg. A világitás légszesszel történik; középcsilár nincs, mi igen jó, mert csak a szemet rontaná s a nézőket gátolná mint más színházaknál. A nézőterem általán igen diszesen van berendezve, talán gazdagabban is, mint az népszínházban czélszerű lenne. A nyitott páholyok igen emelik a terem díszét, s bizonyára növeszteni fogják az egymásban gyönyörködni szerező közönség számát is. A szinpaedi díszmények és függönyök is elég csinosak s az előfüggöny népszínmű- allegóriája helyén van a népszínházban. A megnyitási program első részét a Molnár igazgató által irt és felolvasott történeti rajz képezte „a magyar színészet második megjelenéséről Budán.“ Ezt a Buda város által kiadott színházi oklevél felolvasása követte Bihari által. Ezután ismét Molnár lépett elő, elszavalván Jókainak ez alkalomra irt prologját, mely nagy lelkesedést ébresztett. Ezt zenedarabok követték, a népszínház s Dubez és Kéler zenekaraitól, melyek szintén tetszéssel fogadtattak. Ezután következett az est fő öröme és gyönyörűsége a Szőllői nővérek igazó szépségű magyar tánca s az egész népszínműi jelenetek és Kazinczy dícsőítésére szánt csinos allegoriás képlet rekesztette be. Molnárt a nagyszámu közönség e népszínház létrehozása körüli érdemeiért elismerő tapsokkal és éljenekkel jutalmazta, a mit ő meg is érdemelt, mert mint egy vidéki lap helyesen jegyzi

meg, az ő buzgalma volt azon gyutaes, mely a nemzet hazafiai lelkesedését e közügy iránt lángra lobbantotta. Adja az ég, hogy az oltár meggyult tüze többé ki ne aludjon!

— Mint Borszékéről írják, ez erdélyhatárszéli mindig keresett fűrdőben — hol egész Európában a legjobb savanyuvíz található, az idei évszak szokatlanul látogatott volt, úgy hogy a későbbben jött vendégek kénytelenek voltak e mezőn emelt sátrak alá szállani. A haszonbérlok, e névnek megfelelői teljes erejökéből iparkodva a legegyszerűbb szobát sem adták havonként öt-hat aronyon alól. Főleg a szomszéd Oláhország volt a vendégek közt legtetemesebben képviselve.

— A polgárisult világ felsőbb kényelmi intézeteiben oly szegény fővárosunk, f. hó 15-től fogva egy üdvös alkalommal gazdagabb. Ettől kezdve t. i. a császárfürdői hévízre készített női uszoda déli 12—2 órát kivéve, férfiak számára is nyitva áll igen jutányos áron. A bécsi Diána-fűrdőben télen-nyáron lehet uszni tanulni.

— Korunk legnagyobb számító elméje, Dase Zachariás folyó hó 11-én halt meg Hamburgban, gutaütésben. Mint mondják, már gyakran szenvedett görcsökben. Most ágyában halva találták. Dase, kitünő számító-tehetségét letudva, közönséges ember volt, minden magasabb szellemi képességek nélkül: de ha még csak néhány évig élt volna is, rendkívül sokat tehetett volna a tudomány érdekében. Darabigjómán cél nélkül kalandozva szerteszt, csak nem rég nyert alkalmazást a porosz pénzügyminiszteriumnál, de melyet elhagyván, ismét visszatért Hamburga szülővárosába, hol társulat alakult, mely gyűjtéseket eszközölt oly czélből, hogy számára 3—4 évig gondmentes létet biztosítson, mely alatt módja legyen egy óriási logaritmusi művet befejezni (a prim-számokról.) Mikor a föltett célra már elegendő mennyiségű pénz gyűlt össze, akkor Dase — meghalt.

— Szegszárdon, Garay szülővárosában, aug. 27-én a szép lelkű költő felállítandó szobrának alapjára hangversenyt tartottak, mely 149 ftojt jövedelmezett. Öröm látni, mily szépen gyarapodik a nyelv és irodalom iránti kegyelet az ország minden részében.

— A „Szegedi H.“ szerint ott a napokban Oláhország felől sáskák mutatkoztak, — még pedig nem masirozó, hanem valóságos repülő sáskák.

— Az országos magyar kertészeti társulat f. é. october 10-től 20-ig, csarnokában gyümölcs-, szőlő- és fűzelék-növénykiállítást fog rendezni, főleg azon gyümölcsfajok megismertetése végett, melyek a vidéki légviszonyok között a tavaszi fagygyal dacolni képesek.

— Megjelent: „A lelanczolt Prometheusz.“ Tragöedia, Aiszkhülosz után görögöből fordította Zilahy Károly. Pest, 1861. Pfeifer Ferdinand. A remek műhöz méltó ritka díszű kiállítás Herz jó nevi nyomdájának ujjabb dicséretére szolgál. A fordítást illetőleg az előszóban következő megjegyzéssel találkozunk: „Jelen munka tulajdonképen csak a görög drámai nyelv tanulmányaul készülvén, nincs szándokomban műfordítás gyanánt adni az olvasóközönség elé, de miután e remek művet irodalmunk egyedül Verseggy félszázad előtt megjelent prózai, és kivonatosságig száraz áttételében bírja bár némileg élvezhető alakban megismertetését is kívánatosnak véltem.“

Előfizetési fölhívás

az

„ANYÁK HETILAPJA“

october—decemberi uj évnegyedére.

Az „Anyák Hetilapja“ mely egy irodalmunkban eddig teljesen parlagon hagyott tér elfoglalását tüzte ki föladatául, október elsején uj évnegyedbe lép. Mily tátongó hézag pótlására van hivatva e vállalat nálunk, csak az képes megítélni ki egyfelől az előhadottabb, s öntudatos és állandó közönséggel bíró külföldi irodalmak e tekintetbeni gazdagságát ismeri, másfelől pedig fölfogja azon viszonyt, melyben a hazai nőnem szellemi fejlődése összes nemzetünk közművelődésével áll. Kétségbe vonhatja-e valaki hogy ugy az általános emberi, mint a polgári és hazafiui érények kutfejűl egyedül a jól fölfogott családi élet szolgál, melynek ápolása és kellő iránybani utmutató vezetése az ilyenü irodalmi közlönyök hivatása?!

Legmeggyőzőbb indokolását találjuk ennek, ünnepekt neví írónk a köztiszteletű b. Eötvös Józsefnek e lap kiadójához a napisajtó utján intézett azon nagy becsü nyilt levelében, mely az „Anyák Hetilapjájá“nak fennállási szükségét a legvilágosabban mutatja ki, s mely itt következik :

Nem csekély meglepetéssel sőt sajnálattal értesültem kegyednek m. h. 30-án hozzám intézett soráiból, hogy az „Anyák Hetilapja“ melynek kiadását kegyed tanácsomra sőt többszöri felszólításomra magára vállalta eddig még 200 előfizetőre sem emelkedett fel.

Az eredmény így meghazudtolta számolásaimat, s csak azon buzgóságnak melylyel kegyed üdvösöknek ismert irodalmi vállalatait folytatni szokta, s irántam való bizodalmanak uj jelét látom, azon hozzám intézett kérdésében : czélszerűnek tartom e hogy az „Anyák Hetilapját“ melynek fenntartása eddig is már áldozatokba került még uj évig folytassa? Engedje meg kegyed, hogy e bizodalomra hasonló bizalommal feleljek.

Ha meggondolom a buzgóságot melylyel hölgyeink nemzeti irodalmunk minden ágát felkarolják, gyakorias ismételt panaszokat, melyek részint az időszakai sajtó utján, részint hozzám s néha személyesen ismeretlen hölgyek által az iránt intéztettek, hogy irodalmunk épen a legszükségesebb azaz a nevelési szakban folytonos pangásban marad s midőn látom a sikert melyet e szakban — részint szintén felszólításomra — az utolsó időben megkezdett vállalatok arattak : akkor én a

részvétlenséget melylyel az „Anyák Hetilapja“ eddig a közönség által fogadtatott, egyedül azon környülményeknek tulajdonitom melyek között e lap megindult.

És valóban ha az april 1-étől lefolyt időre visszatekinünk, alig bámulható hogy oly vállalat mely a politikával közvetlen összeköttetésben nem áll sőt annak tárgyalását hasábjaiából kizárja, e hónapok alatt olvasóközönséget nem talált, s e tapasztalás szemémben nem módosítja azon meggyőződésemet, hogy egy ily tartalmú folyóirat nem csak irodalmunk szükségéi közé tartozik, sőt hogy e szükség, épen hazánk hölgyei által elvenen éreztetik is, s hogy e szerint egy ily vállalat, ha nem is azonnal de biztos sikerre számolhat.

Mert ha azon reménynek melylyel borus napjainkban e hon jövőjére tekintünk egyik fő alapját azon lelkesedésben találjuk melylyel hölgyeink mindent mi e nemzet kifejlődését elősegítheti, felkarolnak, s ha senki az összeköttetést melyben a nevelés hazánk jövőjével áll, hölgyeinknél tisztábban nem fogja fel, valóban nincs okunk kétkedni oly vállalat jövőjén, mely e czélok előmozdítását tüzte ki magának, főkép midőn e vállalatot az vezeti, ki dicső de szerencsétlen férjének oldalán s mint anya, méltónak mutatta magát, hogy e hon hölgyeihez azon nehéz de nemes hivatásról szóljon, mely iránt, hála a Mindenhatónak! közöttök sokan lelkesülnek, de melyet több áldozattal nálánál senki nem teljesített.

Röviden kifejezve tanácsom tehát abban áll hogy kegyed ujra körözve az „Anyák Hetilapjának“ programját, s a közönséget még egyszer felszólítva, a lap kiadását az év végeig folytassa. Ha kegyed ugy vélekednék hogy ezen nézeteim közzététele a vállalatnak legkisebb hasznára lehet, felhatalmazom kegyedet ugy élni soraimmal mint azt legezélszerűbbnek tartja. Ki magamat egyébiránt kegyeibe ajánlva őszinte tisztelettel maradok alázatos szolgálja

Budán, sept. 3-án 1861.

B. Eötvös József.

Az itt elmondott eszmedús szép szavakhoz magunk részéről sem tehetünk többet, mint azon biztos ígéretet, miszerint az „Anyák Hetilapjájá“t az uj évnegyedben magasztos föladatához hiven, minél közheszubbá tenni s az európai növelés- és családirodalom újabb vívmányainak színvonalára emelni lesz legfőbb törekvésünk.

Előfizetési föltételek :

Az „Anyák Hetilapja“ minden héten egyszer egy negyedréti iven, csinos kiállításban jelenik meg.

Előfizetési ára postán küldve vagy Budapesten házhoz hordatva :

1861-dik évnegyedre oct.—dec. 1 ft. 50 kr.

1862-dik negyedévre jan.—marcz. 1 ft. 50 kr. félévre jan.—jun. 3 ft. egész évre, jan.—dec. 6 ft.

☞ Az előfizetési pénzek az alulírt kiadó-hivatalhoz bérmentesen beküldendők.

Tíz előfizetett s egyszerre beküldött példányra ingyen-példány jár.

Az „Anyák Hetilapja“ kiadó-hivatala.

(Egyetem utca 4. szám.)